

2026-09-17

Remissvar på Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan Nationella åtgärder för fördelning, omfördelning och inköp vid brist (SOU2026:22)

Adda tackar för möjligheten att lämna svar på rubricerat betänkande.

Adda AB ägs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillsammans med 256 kommuner. Vi erbjuder produkter och tjänster genom våra två verksamheter: Adda Inköpscentral AB och Adda Kompetens. Adda Kompetens stödjer den kommunala och regionala sektorns kompetensutveckling. Adda Inköpscentral är kommunernas och regionernas nationella inköpscentral. Den samordnar upphandlingar och följer upp avtal och leverantörer inom områden som samhällsbyggnad, vård, vacciner och social omsorg samt IT och digitalisering. Genom våra ramavtal och dynamiska inköpssystem förenklas inköpsarbetet för kommuner, regioner och deras bolag.

Adda arbetar strategiskt med hållbarhet, digitalisering och innovation samt att förebygga välfärdsbrott. Vi verkar för en robust försörjning och stärkt krisberedskap. Adda samarbetar också med inköpscentraler i Sverige och andra europeiska länder för att utveckla gemensamma lösningar och erfarenhetsutbyte.

Nationella inköpscentraler – vad är det och vad får de göra?

Nationella inköpscentraler i Sverige – såsom Adda Inköpscentral, Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet, Sinfra och HBV – spelar i dag en avgörande roll i det offentliga inköpssystemet. De agerar som upphandlande myndigheter enligt upphandlingsregelverket (LOU och LUF) och har som uppgift att

genomföra samordnade upphandlingar för andra upphandlande myndigheter och enheter. Inköpscentralernas verksamhet omfattar upphandling, avtalsförvaltning, behovsanalys, leverantörsdialog, uppföljning samt rådgivning till offentliga aktörer.

Enligt LOU får inköpscentraler:

- Upphandla och tillhandahålla ramavtal och dynamiska inköpssystem (DIS) som andra offentliga aktörer kan avropa från.
- Agera som upphandlande myndighet med full behörighet att genomföra hela upphandlingsprocessen, inklusive avtalstecknande och rättslig prövning.
- Samla in och samordna behov från många aktörer, såsom kommuner, regioner och kommunala bolag.
- Stödja sina kunder i arbetet med behovsbedömning, marknadsanalys och kravställning, särskilt för varor och tjänster av mer komplex karaktär.

Inköpscentraler får enligt upphandlingsreglerna också bedriva grossistverksamhet, inklusive lagerhållning. Inom ramen för exempelvis försörjningsberedskap, krisrelaterade upphandlingar eller för att öka redundans i försörjningskedjor, kan inköpscentraler agera mellanhand mellan leverantörer och offentliga slutkunder.

Inställning

Adda ställer sig positiv till

- utredningens bedömning att det finns behov av en tydlig nationell samordning för att säkerställa tillgången till läkemedel, särskilt i situationer där Sverige behöver agera samlat inom EU eller tillsammans med andra länder.

Adda föreslår att

- Adda även fortsättningsvis bör vara regionernas gemensamma inköps- och upphandlingsfunktion för vaccin, i vardag, kris och höjd beredskap.
- Addas befintliga vaccinkompetens, marknadskännedom och nätverk bör uttryckligen tas till vara i den nationella försörjningsberedskapen.
- Statens nationella mandat och EU-roll bör kopplas samman med den kompetens och de strukturer som redan finns hos regionerna och Adda.
- Den nya nationella modellen bör komplettera befintliga strukturer och undvika parallella upphandlingsprocesser och organisationer.

Motivering

Adda delar utredningens bedömning att det finns behov av en tydlig nationell samordning för att säkerställa tillgången till läkemedel, särskilt i situationer där Sverige behöver agera samlat inom EU eller tillsammans med andra länder.

Den huvudsakliga kompetensen för upphandling och försörjning av läkemedel finns idag hos regionerna. Den föreslagna nationella inköpscentralen för läkemedel bör inte leda till att väl fungerande befintliga strukturer och kompetenser dupliceras.

Adda har under närmare tio år genomfört gemensamma vaccinupphandlingar för regionerna. År 2025 omsatte Addas vaccinavtal totalt cirka 510 miljoner kronor, vilket motsvarar en ökning med cirka 4 procent jämfört med år 2024, då omsättningen uppgick till cirka 491 miljoner kronor. Vaccinavtalen omfattar ca 25 olika vaccin och är indelade i följande områden; vaccin enligt det nationella barnvaccinationsprogrammet, övriga vacciner och influensavaccin.

Adda och regionerna har tillsammans byggt upp specialistkompetens, etablerade arbetssätt, expert- och beställarnätverk samt kunskap om leverantörsmarknaden. Adda har en etablerad modell för krishantering inom vaccinområdet, med upparbetade samverkans- och eskaleringsvägar mellan Adda, leverantörer, medicinsk expertis, NSG läkemedel och medicinteknik samt berörda myndigheter, däribland Folkhälsomyndigheten och Läkemedelsverket.

Genom denna etablerade struktur och Addas organisatoriska koppling till SKR finns förutsättningar för snabb samordning från operativ hantering till strategiska beslut och myndighetssamverkan. Vid behov kan även internationella kontakter snabbt etableras genom Addas medlemskap i ett europeiskt nätverk av nationella inköpscentraler.

Adda vill fortsatt vara regionernas gemensamma inköps- och upphandlingsfunktion för vaccin – i normalläge såväl som vid kris och höjd beredskap. Den förmågan bör betraktas som en befintlig del av Sveriges försörjningsberedskap och tas till vara när den nya nationella strukturen utformas.

Vi vill understryka vikten av att roller och arbetssätt etableras redan i normalläge. När en bristsituation eller kris inträffar ska Sverige inte behöva skapa nya kontaktvägar, system eller upphandlingsprocesser. Adda anser därför att Socialstyrelsen, regionerna och relevanta regionala samordningsfunktioner bör etablera en strukturerad samverkan kring nationell försörjningsberedskap och EU-gemensamma upphandlingar. Adda bör ingå i denna samverkan inom vaccin och bidra med den kompetens, de nätverk och den upphandlingsförmåga som redan är etablerad.

Beslut om detta utlåtande har fattats av Addas VD. I handläggningen har Inköpscentralens ledningsgrupp, bolagsjuristen Nina Lindoff, seniorrådgivaren Olof Molander och chefsjuristen Åsa Edman deltagit.

Malin de Verdier

VD

Adda